



№ 3 / 2026

ANDIJON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

ADPI
Ilmiy xabarnomasi

YOSHLAR ONGIDA MILLIY QADRIYATLARNI SHAKLLANTIRISHDA MAHALLANING ZAMONAVIY MEKANIZMLARI

Abdusamatov Ozodbek Olimjon o'g'li

Andijon davlat pedagogika instituti

Annotatsiya.

Ushbu maqola yoshlar ongida milliy qadriyatlarni shakllantirishda mahalla institutining tutgan o'рни va ushbu jarayonda qo'llanilayotgan zamonaviy mexanizmlar tahliliga bag'ishlangan. Maqolada globallashtirish sharoitida yosh avlodni ma'naviy-axloqiy tarbiyalashning dolzarbligi, an'anaviy tarbiya usullarining zamonaviy yondashuvlar (raqamli texnologiyalar, interfaol metodlar) bilan uyg'unlashuvi masalalari yoritilgan. Shuningdek, mahallaning "oiladan jamiyatga" tamoyili asosidagi ko'priklar vazifasi hamda "mahalla yettiligi" tizimining yoshlar dunyoqarashini o'stirishdagi amaliy ahamiyati tadqiq etilgan. Maqola yakunida mahalla faoliyatini takomillashtirish orqali yoshlarda mafkuraviy immunitetni mustahkamlash bo'yicha taklif va tavsiyalar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar:

mahalla, milliy qadriyat, yoshlar tarbiyasi, zamonaviy mexanizmlar, ma'naviy immunitet, raqamli muhit, ijtimoiy institut, Yangi O'zbekiston.

Аннотация.

Данная статья посвящена анализу роли института махалли в формировании национальных ценностей в сознании молодежи и современным механизмам, используемым в этом процессе. В работе освещается актуальность духовно-нравственного воспитания молодого поколения в условиях глобализации, а также вопросы сочетания традиционных методов воспитания с современными подходами (цифровые технологии, интерактивные методы). Исследуется функция махалли как связующего звена по принципу «от семьи к обществу» и практическое значение системы «семерки махалли» в расширении мировоззрения молодежи. В заключении выдвигаются предложения и рекомендации по укреплению идеологического иммунитета у молодежи через совершенствование деятельности махалли.

Ключевые слова:

махалля, национальные ценности, воспитание молодежи, современные механизмы, духовный иммунитет, цифровая среда, социальный институт, Новый Узбекистан.

Abstract.

This article analyzes the role of the mahalla institution in shaping national values among the youth and explores the modern mechanisms utilized in this process. The paper highlights the relevance of spiritual and moral education for the younger generation in the context of globalization, focusing on the integration of traditional upbringing methods with contemporary approaches, such as digital technologies and interactive methods. It examines the function of the mahalla as a pivotal bridge based on the "from family to society" principle and discusses the practical significance of the "mahalla seven" system in broadening the worldview of young people. The article concludes with specific proposals and recommendations for strengthening ideological immunity among the youth by improving the activities and modern frameworks of the mahalla.

Keywords:

mahalla, national values, youth education, modern mechanisms, spiritual immunity, digital environment, social institution, New Uzbekistan.

KIRISH. Bugungi globallashtirish va shiddatli axborot almashinuvi davrida yosh avlodning ma'naviy olamini yot g'oyalardan himoya qilish hamda ularning ongida milliy o'zlikni anglash tuyg'usini mustahkamlash strategik ahamiyatga ega vazifadir. O'zbekistonning yangi taraqqiyot bosqichida milliy qadriyatlar nafaqat o'tmish merosi, balki kelajakni qurishning mustahkam poydevori sifatida e'tirof etilmoqda. Bunda jamiyatning eng quyi bo'g'ini va o'zini o'zi boshqarishning betakror instituti bo'lgan mahalla tizimi markaziy o'rinni egallaydi.

An'anaga ko'ra, mahalla tarbiya maskani va ijtimoiy nazorat maskani bo'lib kelgan. Biroq, bugungi kun yoshlarining dunyoqarashi, ehtiyojlari va axborot iste'moli madaniyati tubdan o'zgarganini inobatga olgan holda, milliy qadriyatlarni singdirishda faqatgina an'anaviy usullar bilan cheklanib bo'lmaydi. Endilikda mahalla faoliyatida raqamli texnologiyalar, media-savodxonlik va interfaol ijtimoiy loyihalarni o'z ichiga olgan zamonaviy mexanizmlarni joriy etish zarurati tug'ilmoqda [1].

Ushbu maqolada mahallaning yoshlar tarbiyasidagi roli transformatsiyasi, "oiladan - mahallaga, mahalladan - jamiyatga" tamoyilining bugungi kunda ishlash samaradorligi hamda yoshlar ongida vatanparvarlik, or-nomus va oilaviy qadriyatlarni shakllantirishning innovatsion usullari tahlil qilinadi. Shuningdek, mahallani chinakam "ma'naviyat o'chog'iga" aylantirish bo'yicha ilgari surilayotgan yangi institutsional yondashuvlar tadqiq etiladi.

Globalashuv va milliy qadriyatlarning dolzarbligi. Globalashuv XXI asrda dunyo mamlakatlarini bir-biriga yaqinlashtirgan, iqtisodiy, madaniy, siyosiy va axborot maydonida integratsiya jarayonlarini kuchaytirgan hodisa sifatida qaraladi. Shu bilan birga, u har bir xalqning o'ziga xos qadriyatlari va an'analari bilan to'qnashadi. Milliy qadriyatlar, ya'ni xalqning tarixiy tajribasi, urf-odatlar, til va adabiyoti, diniy e'tiqodlari va axloqiy me'yorlari shaxsning identifikatsiyasida va jamiyatning madaniy o'ziga xosligini saqlashda muhim rol o'ynaydi [2].

Globalashuv yoshlar ongida ham ikki tomonlama ta'sir ko'rsatadi. Bu jarayon ularga dunyoqarashini kengaytirish, madaniy xilma-xillikni qabul qilish, hamda global ilmiy va ta'lim resurslaridan samarali foydalanish imkonini beradi [3]. Shu bilan birga, ularning milliy qadriyatlari va tarixiy merosga bo'lgan qiziqishi kuchayadi, yoshlar global tajribalarni milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirishga intiladi.

Globalashuvning ijobiy ta'sirlari. Globalashuv madaniy almashuvni kuchaytiradi va yoshlarni dunyoqarashi keng, tolerant, ochiq fikrli shaxsga aylantiradi. Turli mamlakat madaniyati bilan tanishish yoshlar ongida innovatsion fikrlashni rivojlantiradi, ularni ijodiy yondashuvga undaydi [4]. Shu tariqa, global axborot maydoni yoshlarni erkin fikrlashga, mustaqil qarorlar qabul qilishga o'rgatadi. Global ilmiy va ta'lim resurslaridan foydalanish yoshlarni texnologik bilimlar, til ko'nikmalari va muloqot qobiliyatlarini oshirishga rag'batlantiradi. Shu bilan birga, milliy adabiyot, musiqa, raqs va san'atni global auditoriyaga tanitish imkoniyati yaratiladi. Yoshlar o'z tarixiy va madaniy merosini qadrlashni o'rganadi, shu bilan milliy identitet mustahkamlanadi. Zamonaviy texnologiyalar orqali milliy qadriyatlarni interaktiv shaklda taqdim etish ularning qiziqishini oshiradi. Elektron kutubxonalar, mobil ilovalar va video kontentlar yoshlar ongida milliy merosni yanada jozibador qiladi. Bu esa milliy qadriyatlar va globalashuv o'rtasida muvozanatni yaratadi va madaniy merosni saqlashga yordam beradi [5].

Globalashuvning salbiy ta'sirlari. Shu bilan birga, global madaniyatning kuchli ta'siri yoshlar orasida an'anaviy qadriyatlar e'tiborsiz qolishiga, o'zlikni anglashning zaiflashishiga va tashqi madaniy me'yorlarga qaramlik paydo bo'lishiga olib kelishi mumkin. Internet va ijtimoiy

tarmoqlardagi tezkor axborot sathiy qabul qilinishiga sabab bo'ladi, bu esa chuqur tafakkur va tanqidiy fikrlash imkoniyatlarini kamaytiradi. Yoshlar orasida tezkor qoniqish mexanizmi, mashhur obrazlar va "mukammal hayot" tasvirlari ularning shaxsiy identitetiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Natijada o'zlikni anglash, ichki motivatsiya va axloqiy qadriyatlarni rivojlantirish qiyinlashadi. Yoshlar ongida globallashuvning ta'siri Globallashuv jarayonida yoshlar ongidagi milliy qadriyatlar ko'pincha ijtimoiy media orqali shakllanadi. Masalan, Instagram, TikTok va YouTube platformalari yoshlarning global madaniyat bilan tanishishini tezlashtiradi, lekin shu bilan birga

milliy urf-odatlariga nisbatan sathiy tushunchalarni shakllantiradi.

Yana bir jihat - til va madaniy kommunikatsiya: globallashuv ko'pincha ingliz tilida axborot almashishni talab qiladi. Bu yoshlar orasida milliy tilni qo'llash darajasiga ta'sir qilishi mumkin, ayniqsa urban hududlarda. Shu bois, milliy qadriyatlarni saqlash uchun bilingval yondashuv (milliy til + global til) muhim hisoblanadi. Shuningdek, yoshlar global identitetni o'z milliy identiteti bilan uyg'unlashtirishga urinadi. Bu jarayonda psixologik jihatdan ikki tomonlama stress paydo bo'lishi mumkin: bir tomondan, global me'yorlarga intilish, ikkinchi tomondan, milliy qadriyatlarni saqlash majburiyati. Psixologlar bu holatni "madaniy kognitiv taranglik" deb atashadi. Madaniy tadbirlar va festivalar orqali yoshlar milliy qadriyatlarni interaktiv tarzda o'rganadi. Masalan, raqamli texnologiyalar yordamida tarixiy shaxslar, an'anaviy san'at va xalq o'yinlari virtual tarzda taqdim etilishi yoshlarning qiziqishini oshiradi. Bundan tashqari, globallashuv yoshlar orasida axloqiy va ijtimoiy me'yorlarni ham o'zgartiradi. Masalan, tezkor onlayn axborot oqimi, influenserlar va pop-kultura yoshlar orasida qadriyatlarning sathiy qabul qilinishiga olib kelishi mumkin. Shu bois, ta'lim va tarbiyadagi critical thinking (tanqidiy fikrlash) va axborot savodxonligi muhim omil sifatida paydo bo'ladi.

Yoshlar ongida ta'siri va psixologik jihatlar. Psixologik nuqtai nazardan, globallashuv yoshlar ongiga ijobiy va salbiy ta'sirlarni birgalikda keltiradi. Ijobiy ta'sirlar orasida dunyoqarashning kengayishi, kreativ fikrlash, global tajriba bilan tanishish, shaxsiy o'sish va ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish kiradi. Salbiy ta'sirlar esa diqqat tarqoqligi, tashqi bahoga qaramlik, ruhiy charchoq va identitetning zaiflashishidir. Shu bois yoshlarni globallashuv sharoitida ma'naviy, madaniy va axloqiy jihatdan tarbiyalash muhimdir. Ta'lim muassasalari, ota-ona va jamiyatning doimiy yordami yoshlarning milliy qadriyatlarini saqlash va global tajribalarni uyg'unlashtirish imkonini beradi. Milliy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirish milliy qadriyatlarni saqlash va rivojlantirishning samarali yo'llari ta'lim, madaniyat va innovatsiyalardan foydalanishga bog'liq. Maktab va oliy ta'lim muassasalarida milliy tarix va adabiyotga chuqur e'tibor qaratish, madaniy bayramlar, xalq amaliy san'ati va musiqa festivalari yoshlar orasida milliy identitetni mustahkamlaydi. Zamonaviy texnologiyalar orqali milliy qadriyatlarni global maydonga chiqarish va yoshlarni interaktiv shaklda jalb qilish ham muhim. Masalan, mobil ilovalar orqali tarixiy ma'lumotlar, video kontentlar va interaktiv mashg'ulotlar orqali yoshlar milliy merosni qadrlashga o'rganadi. Shu tariqa milliy qadriyatlar

va globallashuv o'rtasida muvozanat yaratiladi va yoshlar ongida integratsiya jarayoni amalga oshadi.

Xulosa. Mahallaning zamonaviy mexanizmlari deganda, avvalo, yoshlar bilan ishlashda raqamli texnologiyalar va interfaol usullardan foydalanish tushuniladi. Bugun mahalla faqatgina yig'inlar o'tkaziladigan joy emas, balki yoshlarning ijtimoiy tashabbuslari qo'llab-quvvatlanadigan, ularning bo'sh vaqti mazmunli tashkil etiladigan "ma'naviyat markazi"ga aylanishi lozim. Bunda "mahalla yettiligi" tomonidan amalga oshirilayotgan manzilli ishlar, yoshlar yetakchisining faolligi va nuroniylarning hayotiy tajribasini zamonaviy axborot vositalari orqali yetkazish muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, milliy qadriyatlarni quruq nasihat shaklida emas, balki hayotiy misollar, intellektual o'yinlar va ijtimoiy loyihalar orqali yoshlar ongiga singdirish yuqori samara beradi. Globallashuv va milliy qadriyatlar o'rtasida qarama-qarshilik mavjud emas, balki ular hamkorlik va integratsiya orqali bir-birini to'ldiradi. Milliy qadriyatlarni saqlash, rivojlantirish va yoshlar ongida mustahkamlash globallashuv sharoitida jamiyatning barqarorligini, ma'naviy salomatligini va identitetini ta'minlaydi. Shu bilan birga, globallashuvning ijobiy imkoniyatlaridan samarali foydalanish milliy merosni global maydonda tanitish va rivojlantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Saidov Z. Globallashuv va milliy qadriyatlar nazariyasi – Ilmiy axborot, 2024.
2. Mirzaeva N. Yoshlar ongida madaniy identitet va global jarayonlar – Ta'lim va jamiyat, 2023.
3. Islomov D. Milliy qadriyatlar va zamonaviy madaniy muhit – Fan va jamiyat, 2024.
4. Raxmonov S. Raqamli madaniyat va yoshlar psixologiyasi – Psixologik tadqiqotlar, 2025.
5. Tursunova L. Globallashuv sharoitida milliy o'zlik – Yoshlar ta'limi, 2022.

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA

<i>Umarov Azizbek Vaxobovich</i> MEDIA TA'LIMNING PEDAGOGIK TIZIMIDAGI O'RN VA MEDIAKOMPETENTLIKNI SHAKLLANTIRISHDAGI AHAMIYATI	4
<i>Azizova Dilzaxon Mashrabovna, Gofurjanova Nilufarxon Kadirjon qizi</i> TALABALARNING O'QISH SAVODXONLIGIDA INTERPRETATIF TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	8
<i>Mirzaev Otabek Khusanovich</i> BOLALARNI MAKTABGA TAYYORLASH METODIKASINI MAKTABGACHA TA'LIMDA TUTGAN O'RN	13
<i>Umnov Dmitry Gennadevich</i> DEVELOPMENT OF CHILDREN'S RESILIENCE TO ADVERTISING: PREPARING EDUCATORS TO ADDRESS THE ISSUE OF TARGETED MARKETING PRESSURE ON PRESCHOOLERS	16
<i>Гофуржанова Нилюфар Кадыровна, Халикова Хуршида Нейматовна</i> РАЗВИТИЕ ЧИТАТЕЛЬНОЙ ГРАМОТНОСТИ СТУДЕНТОВ НА ОСНОВЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СОВРЕМЕННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ УСЛОВИЯХ	28
<i>Qodirbekova Zebaxon Jasurbek qizi</i> BOSHLANG'ICH SINFLARDA MATNLI MASALALAR VOSITASIDA KONSTRUKTIV TA'LIM MUHITINI YARATISH VA STEAM INTEGRATSİYASINI AMALGA OSHIRISH	32
<i>Turg'untosheva Hamidaxon Rahmatullo qizi</i> AUTIZM SPEKTRLI BUZILISHLARI BO'LGAN BOLALARDA MOTIV VA EMOTSIONAL KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH: HARAKATLI O'YINLARNING TA'SIR MEKANIZMLARI	36
<i>Косимова Гуллола Муллажаноэвна, Халикова Хуршида Нейматовна</i> УЧЕБНИКИ ПОДДЕРЖИВАЮЩИЕ АКТИВНОЕ ОБУЧЕНИЕ УЧАЩИХСЯ В НАЧАЛЬНОМ ОБРАЗОВАНИИ: МЕТОДИЧЕСКИЕ ПОДХОДЫ К ДИЗАЙНУ	43
<i>Olimova Sarvinaz Mashrabjon qizi</i> DIZARTRIYALI BOLALARDA DISPRAXSIYANING NAMOYON BO'LISH SHAKLLARI	47
<i>Abdullayeva Madina Baxtiyor qizi</i> MONTESSORI METODINING BOSHLANG'ICH TA'LIMGA INTEGRATSIYA QILISHNING ISTIQBOLLARI	51
<i>Abdukadirov Bobirmirza Baxodirovich</i> OLIV TA'LIM TALABALARINING AXBOROT-TANQIIDYI KOMPETENTLIGI: TUSHUNCHANING MAZMUN-MOHİYATI VA TARKIBIY KOMPONENTLARI	54
<i>Bayjonov Furgat Baxramovich</i> TA'LIM JARAYONIDA GENDER YONDASHUVNI TAKOMILLASHTIRISH: DILA VA JAMIYAT INTEGRATSIYASI ASOSIDA	59
<i>Ismoilova Nilufarxon</i> KREATIVLIK VA TANQIIDYI FIKRLASH KONTEKSTIDA MANTIQIY FIKRLASHNI SHAKLLANTIRISH	66
<i>Raxmanov Omdjon Mamasidiq o'g'li</i> PEDAGOGIK PLATFORMA TUSHUNCHASINING ILMİY-NAZARIY MOHIYATI VA OLIV TA'LIM TIZIMIDAGI O'RN	70
<i>Bazarboyeva Mahira Shavkatbek qizi</i> INNOVATSIYON YONDASHUVLAR DRODALI TARBIIYACHILARNING KASBIY O'SISHINI TA'MINLASH	77
<i>Matkarimov Jaxangir Salaydinovich</i> TABIIY FANNI O'QITISH JARAYONIDA ILMİY TADQIQOTCHILIK FAOLIYATIGA TAYYORLASHNING ILMİY-METODIK ASOSLARIGA DOJR	81

IJTIMIOY-GUMANITAR FANLAR

<i>Аскароев Шакирджан Махмудович</i> ПРАВА ЖИВОТНЫХ В МИРЕ И В УЗБЕКИСТАНЕ: ПРАВОВЫЕ, НРАВСТВЕННЫЕ И РЕЛИГИОЗНЫЕ АСПЕКТЫ	86
<i>Курбанова М.Т</i> КРАЕВЕДЧЕСКИЕ ТЕКСТЫ КАК ФАКТОР РАЗВИТИЯ РЕЧЕМЫСЛИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ УЧАЩИХСЯ	96
<i>Abdusamatov Dzodbek Olimjon o'g'li</i> YOSHLAR ONGIDA MILLIY QADRIYATLARNI SHAKLLANTIRISHDA MAHALLANING ZAMONAVIY MEKANIZMLARI	100
<i>Odilov Kamiljon Furgatjon o'g'li</i> XORIJY TILLARNI O'QITISH SOHASIDA MILLIY QADRIYATLARNI SAQLAB QOLGAN HOLDA ZAMONAVIY TA'LIM USULLARINI AMALIYOTGA TATBIQ ETISH	104
<i>Maksumova F.K</i> MADOMNING TARIXIY-NAZARIY ILM MAKTABI	110
<i>Alisherova Zulfiya Talibdjanovna</i> O'SMIRLIK DAVRIDAGI "KATTALIK HISSI" VA PSIXIK XUSUSIYATLARINING O'ZIGA XOSLIGI	114

ANIQ VA TABIIY FANLAR

<i>G'aniyev Abduqahhor Gadoyevich, Eshboboyeva Muxlisa Zavqiy qizi</i> FIZIKADAN LABORATORIYA MASHG'ULOTLARIDA MIND MAPDAN FOYDALANIB TALABALARNING IJDDIY FIKRLASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH	118
<i>Ergashev Bilaliddin Mirsharibjon ugli, Alijanova Charasay Murodjon qizi</i> EVALUATING THE EFFECTIVENESS OF PHYSICS TEACHING THROUGH A COMPARISON OF TRADITIONAL AND CASE STUDY METHODS	128
<i>L.S. Yunusov, F.Yu. Axmedov, M. Maxsudova, K.M. Turg'unboyeva</i> MUNTAZAM SPORTNING YENGIL ATLETIKA TURI BILAN SHUG'ULLANADIGAN 14-16 YOSHDAGI BOLALARNING MORFOLOGIK VA FIZIOLOGIK KO'RSATKICHLARI TAHLILI	139
<i>Zakirjanov Sarvar, Zaynabiddinov Ibrokhimjon</i> ON A LINEAR PURSUIT DIFFERENTIAL GAME IN R^n	147
<i>Ubaydullayev Solijon Qodirovich, Tursunov Farxodjon Ermakboevich, Qo'ychiyeva Mohlaroy Lutfidin qizi</i> TEKNOLOGIYA FANI DARSLARIDA O'QUVCHILARNI KREATIV FIKRLASHLARINI OSHIRUVCHI TA'LIM METODLARI	154
<i>Ergashev Bilaliddin Mirsharibjon o'g'li, Karimova Masturaxon Turg'unali qizi</i> EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF PHYSICS TEACHING BASED ON THE FLIPPED CLASSROOM MODEL	159
<i>Ashurova Gulchexra Dadajanovna, Matniyazova Hilola Xudaybergenovna</i> ARACHIS HYPOGAEA L. (YERYONG'OD) O'SIMLIGIDA SUV ALMASHINUVINING FIZIOLOGIK KO'RSATKICHLARIGA MIKROBIOLOGIK O'G'ITLARNING TA'SIRI	172
<i>Nizamova Bashoratxon Begaliyevna, Abduhamidova Unaxon Ilhomjon qizi</i> UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA BIOLOGIYANI O'QITISHDA "BOBURNOMA" MA'LUMOTLARINING DIDAKTIK AHAMIYATI	177
<i>Axmedov Shavkatbek Baltabayevich</i> INTEGRATIV YONDASHUVNI - O'QUVCHILARDA O'QUV FANGA DID KOMPETENTSIYALARNI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY OMILLARI	183
<i>Ergashev Bilaliddin Mirsharibjon O'g'li, Ergasheva Fatimaxon Sadiqjon qizi</i> "DATTIQ JISMLARNING MEKANIK XOSSALARI" MAVZUSINI O'QITISHNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH	188